

دو چشمه آب را دیدیم؛ یکی از آنها به نام «چشمه علی» که جوشش آب از سه نقطه در کف آن مشهود است و تعدادی ماهی هم در آب وجود داشت. از آب نوشیدیم؛ شیرین است و خوشگوار. گفتند از صدر اسلام تاکنون لاینقطع آب داده است و آبش به دو طرف شمال و جنوب جریان دارد؛ البته خیلی کم آب است و مواقع بارندگی زیاد می شود. ظاهر منبع آب از کوه غربی چشمه است.

قلعه مرحب در محاصره نخلستان است، با سنگ و خاک و گل، به صورت تپه بلندی در آمده و بالای آن تعدادی اتاق در دوسه طبقه است و با گل و چوب ساخته شده. گفتند، بارها خراب شده - آخرین بار در زمان عثمانی ها - و سپس بازسازی کرده اند. دیواره های سنگی هم داشت که احتمال می دادند از قدیم مانده باشد. چاهی هم در بالای قلعه است که تا سطح زمین نخلستان ها حفر شده که آب برمی داشته اند و دیواره های سنگی دارد.

در خاک آنجا فسفر وجود دارد که باعث سرسبزی درختان است. آثاری از در بزرگ قلعه نیست که علی (ع) برای عبور مسلمانان از آن در به عنوان پل استفاده کردند. در آنجا از وضع و محل قریه فدک پرسیدیم. گفتند، در ۷۰ کیلومتری شرق خیبر است و راه ماشین رواز آن سوندارد و باید از راه مدینه به حایل در غرب فدک رفت که حدود ۴۰ کیلومتر از جاده اصلی فاصله داد. پیگیری و سؤال زیاد ما در مورد فدک، آنها را حساس کرده بود. توضیح دادیم که به خاطر مسأله مهم تاریخی و اختلافی بین شیعه و خلفا است.

آقای [علی] شمس اردکانی که از همراهان است، از سوی اتاق بازرگانی گفت، در بین خودشان این مسأله مورد صحبت بود. یکی از آن ها، برای

جمعه ۸ اسفند ۱۳۷۶ | ۲۹ شوال ۱۴۱۸، ۲۷ فوریه ۱۹۹۸ حدود ساعت هفت صبح با تعداد زیادی از همراهان و ماشین ها، به سوی خیبر حرکت کردیم. جمعی از همراهان هم به مکه رفته بودند. صبحانه را که همراه برداشته بودند، در کنار جاده، نزدیکی خیبر خوردیم. مسیر بدی نیست. در جاده تبوک که جاده معمولی است. تا حدود ۵۰ کیلومتر از مدینه، در کنار جاده، روستاها و نخلستان هایی وجود دارد، تقریباً متصل به هم که از آب چاه استفاده می کنند و بقیه راه تا نزدیک خیبر بیابان است و تک درختانی ثمر و بوته هایی از گیاهان گرمسیری دارد.

خیبر با اینکه مجموعه آبش از ۱۰۰ هزار نفر جمعیت ندارد، استانداری دارد. ۴۰ هزار نفر در شهر و بقیه در روستاها زندگی می کنند. مستقیماً وارد شهر داری شدیم. استاندار و رئیس دستگاه قضایی و شهردار استقبال کردند. در سالن شهرداری، معارفه به عمل آمد.

شهردار، خیر مقدم از روی نوشته خواند که جالب بود؛ به فتح خیبر توسط پیغمبر (ص) اشاره کرد و نقش برجسته علی (ع) در فتح خیبر را تصریح کرد. مسأله اعلان پیغمبر (ص) در مورد دادن پرچم رزم به فردی که آن صفات ممتاز را دارد و مرتضی علی (ع) با درد چشم و مشخص شدن علی و سپس فتح قلعه مرحب که بزرگترین دژ یهود بوده است؛ برای حضار جالب افتاد. او را تحسین کردیم. هدیه ای دادند: یک تابلو از تصویر پنج قلعه قدیمی خیبر.

سپس به محل قلعه در شمال شهر رفتیم که در دره ای قرار داد. منطقه ای مسکونی با خانه های گلی و چوبی که مسکونی نیست و نخلستانی سرسبز با قطعات ملکی کوچک که با دیوار کشی های گلی از هم جدا شده به صورت غیر منظم و هریک با سهمی از چشمه های آب.